

Thăm Lại Nghĩa Trang Quân Đội Biên Hòa

Lương An Cảnh

Nếu không có người hướng dẫn, không thể nào tôi tìm được đường vào Nghĩa Trang Quân Đội Biên Hòa. Trước 75, tôi có dịp đến đây làm Lễ Truy Diệu vào những ngày lễ lớn hay an táng các vị Tướng lãnh từ trần.

Trước kia khi có dịp qua đây, mọi người đều bị thu hút bởi vẻ uy nghi của tượng đồng Tiếc Thương trên một bệ cao cạnh xa lộ với tư thế suy tư sau cuộc hành quân mệt mỏi, súng gác ngang đùi, mắt hướng vào cõi xa xăm, một tác phẩm rất giá trị về ý nghĩa lẫn nghệ thuật và tạo nhiều huyền thoại trong dân chúng sống gần đó, hay những người thường qua lại vào lúc ban đêm.

Bên cạnh là con đường rộng rợp bóng cây dẫn đến Đài Tưởng Niệm Tử Sĩ. Nay tất cả đều bị hủy diệt không còn để lại dấu tích. Thay vào đó là những dãy nhà chen chúc mang bằng hiệu thương mại kinh doanh. Đường vào nghĩa trang bị thu hẹp lại thành một con đường nhỏ như các hẻm trong khu lao động. Đài Tưởng Niệm Tử Sĩ này bị bỏ hoang không ai chăm sóc, cây cỏ mọc um tùm. Điều khôi hài là ngay bậc thang đầu tiên có một tấm bảng lớn với hàng chữ "Cấm Chụp Hình". Đường như đó là một dấu hiệu phổ thông, hiện diện khắp nơi của chế độ cộng sản, mặc dù thực tế chẳng có gì quan trọng để phải cấm. Chung quanh nơi này được bao bọc bởi những bức tường cao làm cho ta có cảm tưởng Nghĩa Trang rộng lớn trước kia chỉ còn sót lại duy nhất nơi này thôi.

Người tài xế rẽ trái vào một con đường nhỏ hơn, lồi lõm, dọc theo những bức tường cao bao quanh những biệt thự lớn, nhà lầu có lẽ do những cán bộ gộc chiếm hữu. Đi ngang qua hăng làm gạch, đến một bức tường có cổng nhỏ đủ cho một chiếc xe vào. Những ngôi mộ hiện ra. Ngay lập tức có hai anh bộ đội xuất hiện, chặn xe hỏi đi đâu? Do kinh nghiệm lần trước, vì kém thông minh nên tôi đã không được cho vào. Lần này tôi liền đưa một "tờ giấy phép có hình Bác" và nói vào thấp nhang cho thân nhân. Anh bộ đội liền đổi ngay thái độ, vui vẻ cho xe vào, hỏi tên thân nhân và cho anh ta biết nằm ở khu nào? Tôi không biết trả lời ra sao, nhưng tôi nhớ lại trước 75, một nhạc viên trong ban nhạc của tôi là một người Miền, chết ngày 30.3.1975, đứng vào ngày Nam Vang lọt vào tay Khmer Đỏ, một tháng trước Sài Gòn bị mất. Tôi liền trả lời tìm mộ Thượng Sĩ Sơn Xuân, vì lâu quá nên không nhớ khu nào, để tôi định hướng mới có thể nhớ lại được. Tôi xin phép chụp vài tấm hình. Anh ta bảo chụp gần đây thôi không nên đi xa, nếu các sĩ quan họ thấy, kiểm soát có hình chụp tại đây, máy của anh sẽ bị tịch thu.

Tôi định đi bộ vào bên trong, nhưng ngay lúc ấy có một anh chạy Honda đến hỏi tôi muốn đến khu nào anh sẽ dẫn đi, và tự giới thiệu là người dọn dẹp trong nghĩa trang. Nhưng theo tôi, có lẽ anh là người có nhà gần đây, khi thấy người lạ vào thì đến hướng dẫn và chở đi để kiếm tiền chứ không phải là người có trách nhiệm chăm sóc trong khu này như anh ta tự giới thiệu. Nhớ có lần được đọc một bài viết về nghĩa trang có nói đến Thanh Minh hay Tết, tôi ngậm ngùi nhớ lại nghĩa của của một số anh em thương phế binh của chúng ta tổ chức dọn dẹp hay tu bổ lại những ngôi mộ bị hư hại cho đồng đội mình ngày xưa.

Sau khi chụp một số hình chung quanh, tôi bảo anh chở tôi vào khu chôn cấp Tướng. Tại đây chỉ còn lại hai ngôi mộ của Tướng Nguyễn Văn Phước và Nguyễn Huy Ánh. Những ngôi mộ cấp Tướng khác chỉ còn lại nền và cột xi măng. Tôi hỏi khu cấp Tướng trước kia có bao nhiêu ngôi mộ, anh cho biết có sáu. Nhìn bia mộ của hai vị Tướng Phước và Tướng Ánh chỉ ghi ngày sinh và ngày chết, không còn ghi cấp bậc, dấu xi măng chung quanh tấm bia trám lại rất thô sơ. Có thể bia đã bị đập phá, hay viết cộng ra lệnh cho thân nhân làm lại như hiện nay.

Tại nơi này, trước kia Ban Quân Nhạc chúng tôi cùng toán chào kính của Tiểu Đoàn Danh Dự Liên Quân đã đưa tiễn người đầu tiên là Tướng Đỗ Cao Trí và người cuối cùng là Tướng Nguyễn Văn Hiếu. Riêng Tướng Hiếu bị chết một cách mờ ám không bao lâu trước ngày miền Nam bị cưỡng chiếm.

Theo lời người trong gia đình cho biết, khi còn sống Tướng Trí thường nói: “Lúc sống, ông cùng anh em binh sĩ luôn luôn sát cánh, sống chết có nhau nơi chiến trường, vì thế khi chết ông muốn cùng nằm bên cạnh anh em binh sĩ”.

Trước Tướng Trí, khi có một vị Tướng lãnh nào tử trận, gia đình họ thường chôn một nơi nào đó hay đem vào nghĩa trang Mạc Đĩnh Chi, một nơi sang trọng dành cho các giới có chức quyền và giàu có. Tuy không nói ra, nhưng nhiều người đều có chung một ý nghĩa Nghĩa Trang Quân Đội lúc bấy giờ dành cho binh sĩ hay sĩ quan cấp thấp, không mang ý nghĩa cao quý như Nghĩa Trang Arlington của Mỹ, người được chôn nơi đó mang danh dự quốc gia và được Tổ Quốc tri ân. Khi thân nhân Tướng Trí nói ra ý nguyện của ông, các cấp lãnh đạo bấy giờ rất vui mừng, chỉ thị chọn một khu đất cao, địa điểm tốt để dành nơi an nghỉ cho các Tướng lãnh sau này. Việc dọn dẹp khu đất, đào huyệt giao cho Công Binh phụ trách. Khi mọi việc đã hoàn tất, vợ Tướng Trí đến xem địa điểm và dẫn theo một ông thầy địa lý. Ông này cho rằng, địa điểm và phong thủy nơi này không tốt, đề nghị chọn một khu khác, các giới chức có trách nhiệm cũng phải chiều theo. Vì thời gian gấp rút, đất Biên Hòa rất khô cứng toàn đá đổ nên toán công binh phải làm việc cả ngày đêm. Hôm sau, mọi đơn vị có trách nhiệm về đám tang phải có mặt tại địa điểm để biết vị trí của mình. Còn tôi theo ông Tiểu Đoàn Trưởng Tiểu Đoàn Danh Dự Liên Quân để biết địa điểm của mình. Theo nghi lễ, một nghi lễ Quốc Táng, quan tài phải được di chuyển trên thiết vận xa M113 và di chuyển trên một đoạn đường dài cho công chúng chiêm ngưỡng. Theo vị sĩ quan Thiết Giáp có trách nhiệm di chuyển quan tài, nhược điểm của xe này là hay bị giật rất mạnh khi quanh cua vì một dây xích thắng lại và dây bên kia vẫn cào mặt đường chạy tới, nếu không khéo, quan tài để trên có thể bị đổ xuống. Tài xế phải lái thăm dò trước đoạn đường sẽ đi qua, nhất là khi vào nghĩa trang.

Đang đứng trên khu đất này, nếu anh dẫn đường không cho biết đây là khu dành cho cấp Tướng, tôi cũng không nhận ra vì không còn một dấu vết quen thuộc nào lúc mình có mặt tại đây mấy mươi năm trước. Tôi hỏi thường có nhiều người đến viếng mộ thân nhân không? Anh cho biết, mộ Tướng Phước và Tướng Ánh năm nào cũng có thân nhân từ ngoại quốc về thăm, nhưng trông gia đình có vẻ nghèo. Theo tôi nghĩ, có lẽ anh cho rằng Việt kiều thì người nào cũng nhiều tiền, xài sộp, mà những người nào không cho anh ta nhiều nên anh cho rằng họ nghèo chẳng. Anh chỉ cho tôi một nền xi măng và nói, đây là nền của ngôi mộ Tướng Đỗ Cao Trí. Khi thân nhân bốc mộ, họ đào lên được một mẻ đay bằng vàng rất lớn, dày cả phân. Tôi cười thầm vì anh này chẳng biết gì cả, có lẽ đây là một trong những huy chương của Tướng Trí mà gia đình chôn theo và chẳng có huy chương nào làn bằng vàng thật cả.

Nhìn chung, tuy không được sạch sẽ khang trang như những ngôi mộ liệt sĩ được chăm sóc chu đáo của Việt cộng, nhưng không đến nỗi hoang phế như những tầm hình của một anh bạn bên Mỹ về thăm năm rồi. Có những ngôi mộ đất được đắp cao, cỏ cũng tương đối sạch, không um tùm hoang phế. Tôi còn đang suy nghĩ thì anh dẫn đường cho biết, sau hội nghị APEC vừa qua, có một đoàn quay phim của Mỹ từ Hà Nội vào đây quay suốt ngày. Thì ra nhờ thế nên Nghĩa Trang mới sạch sẽ để coi một chút. Hoặc có thể những ngôi mộ phía ngoài thì như thế, vì có nhiều người thường tới lui, còn những ngôi mộ sâu ở phía trong thì chưa biết thế nào! Tôi hỏi anh, có bao nhiêu ngôi mộ còn lại đây, anh ta cho biết còn khoảng 50.000 và đã

Qua chuyến thăm vừa qua, cá nhân tôi có một ý nghĩ: Nếu anh em mình có dịp về, cố gắng thu xếp ghé qua thăm Nghĩa Trang Quân Đội Biên Hòa trong giấy lát, trước là thấp vài nén nhang để tưởng nhớ đến đồng đội cũ đã hy sinh vì Tự Do, nay không biết họ còn thân nhân đến thăm viếng hay chăm sóc mộ phần của họ hay không. Điểm quan trọng hơn là cho bên kia thấy, dù họ có nguy trang, làm lu mờ dấu tích cũ, tưởng như đã bị hủy diệt, nhưng chúng ta cũng tới lui thường xuyên nên họ sẽ không dám xóa đi. Cũng như những nhà tranh đấu hiện nay, họ rất dè dặt và không dám quá mạnh tay với những người nổi tiếng mọi người đều biết. Còn những người mà tên tuổi chưa ai biết đến, họ đối xử rất tàn bạo.

Trường hợp Nghĩa Trang Biên Hòa cũng thế, nếu chúng ta không chú ý tới, lần lần chúng có những hành động thăm dò như phá hủy dần những khu hoang phế ít người chăm sóc. Nếu chúng ta không quan tâm và im lặng, không lên tiếng, đến ngày nào đó, may ra chỉ còn lại Đài Tưởng Niệm Tử Sĩ trợ trợ như hiện nay thôi.

Nhân đây, tôi xin trình bày một vài điều mà tôi được biết về Tướng Trí và Tướng Hiếu để rộng đường dư luận.

Cái chết của Tướng Trí và Tướng Hiếu cho đến nay vẫn còn trong vòng bí ẩn, chưa có câu giải đáp thỏa đáng. Tuy nhiên có một vài điểm trùng hợp, nếu chúng ta chịu khó để ý đến. Vị Tướng nào có chức vụ ở Quân Đoàn 3, đều phải là người thân tín tuyệt đối của Tổng Thống đương nhiệm, vì mỗi khi có đảo chánh hay chống đảo chánh, lực lượng chính vẫn là Quân Đoàn 3. Khi chết, Tướng Trí và Tướng Hiếu đều ở Quân Đoàn 3: Tướng Trí là Tư Lệnh, Tướng Hiếu là Tư Lệnh Phó. Trước khi chết, cả hai đều có liên hệ mật thiết hay lời nói và cử chỉ thân mật với Phó Tổng Thống Trần Văn Hương.

Trước khi chết, Tướng Hiếu được Phó Tổng Tổng Thống đề cử giữ chức vụ Trưởng Ban Điều Tra Bài Trừ Tham Nhũng. Bỗng nhiên có tin Tướng Hiếu chết tại văn phòng làm việc vì súng bị cướp cò. Khi tin này loan ra, hầu hết giới quân nhân đều cảm thấy buồn cười, vì ông ta là Tướng chứ không phải tân binh quân dịch dễ dàng để súng cướp cò. Nhà Tướng Hiếu nằm trong Cư Xá Sĩ Quan Chí Hòa. Chúng tôi vào đó làm nghi lễ tại nhà, khi xong phải di chuyển trước lên nghĩa trang chờ đợi đoàn xe chở quan tài. Khi quẹo vào, thấy một đoàn xe 3 chiếc, chiếc trước là Quân Cảnh dẫn đường, kế đến là một xe màu đen gắng bảng sao cấp Tướng, kế đến là một xe Dodge bố trí đại liên và quân nhân hộ tống. Khi quan tài tới nơi, lễ nghi tiến hành, các vị Tướng lãnh mặc đại lễ đang đọc diếu văn và chia buồn cùng gia đình, thì bỗng nhiên, một chiếc trực thăng đáp xuống cạnh tượng Tiếc Thương, Tướng Nguyễn Văn Toàn, Tư Lệnh Quân Đoàn 3, mặc đồ trận, đội bê-rê thiết giáp bước xuống trực thăng lên xe màu đen, xe Quân Cảnh hộ còi dẫn đường, xe hộ tống theo sau chạy vào địa điểm tang lễ. Mấy vị Tướng hiện diện đưa tay chào, ông chào lại, nhìn qua nhìn lại, không ai biết ông đang suy nghĩ gì hay cảm thấy lạc lõng mà chẳng nói tiếng nào. Ông liền trở lại xe, còi quân cảnh lại hộ để đưa ông ra trực thăng, mặc dù trong nghĩa trang đường vắng tanh, không có chiếc xe nào. Ông lại lên trực thăng, đoàn xe không có ông lại trực chỉ về Biên Hòa. Mọi người cùng nhìn nhau tỏ vẻ chưng hửng, quả là một màn trình diễn uy quyền vô duyên.

Riêng trường hợp của Tướng Trí, sau tai nạn máy bay, dư luận cho rằng có bàn tay của Mỹ nhúng vào, nhưng điều đó vẫn còn là một nghi vấn, chưa có câu giải đáp thỏa đáng.

Năm 1996, Tướng Cao Văn Viên, cựu Tổng Tham Mưu Trưởng Quân Lực Việt Nam Cộng Hòa đang dưỡng bệnh ở Long Island, có một người thân đến thăm. Trong lúc nói chuyện, người này có đề cập đến những chuyện đã xảy ra nhưng chưa

Câu chuyện như sau: Một hôm, trong lúc chuẩn bị ra về khi sắp hết giờ làm việc, bỗng có một Tướng Mỹ, Cố Vấn ở Bộ Tổng Tham Mưu bước vào hỏi ông có hay tin gì chưa? Ông trả lời chưa, thì vị này cho biết, Tổng Thống Thiệu cho Tướng Trí thay thế ông vào chức vụ Tổng Tham Mưu Trưởng hiện nay. Tướng Viên nói như vậy rất tốt, đúng theo nguyện vọng của ông vì ông đã xin nghỉ nhiều lần rồi mà Tổng Thống cứ hứa nhưng chưa chấp thuận. Một hôm Tướng Trí vào gặp Phó Tổng Thống Hương, trong lúc đề cập đến việc gì không biết, Tướng Trí có nói câu: “Cần việc gì Cụ cứ cho biết, con sẽ ủng hộ Cụ hết mình”. Sau đó quyết định chức Tổng Tham Mưu Trưởng không thấy đâu, nhưng có tin là Tướng Trí sẽ về nhậm chức Tư Lệnh Vùng 4. Tướng Trí kiểm chứng lại thì thấy tin đó đúng sự thật, ông liền xin gặp Tổng Thống Thiệu. Ông nói: “Tổng Thống hứa cho tôi chức Tổng Tham Mưu Trưởng nay lại đưa tôi về Vùng 4. Nếu như vậy tôi ở lại làm Tư Lệnh Quân Đoàn 3 như cũ còn hơn”. Tổng Thống Thiệu im lặng. Sau đó trong một chuyến thị sát mặt trận, tướng Trí bị chết vì tai nạn máy bay.

Lương An Cảnh (SA)
Một chuyện về thăm quê hương cuối năm 2006